

Görög Ibolya

TANÁCSOSKÖNYV
Új kalamajkák

Cikkek, újabb élmények, szösszenetek a viselkedéskultúra területéről

Kedves Olvasóim!

Hogy vannak? Remélem, minden nehézség ellenére találnak maguknak naponta egy–másfél óra vidámságot, jókedvet is. No, rajtam ne múljon! Én, köszönöm, jól vagyok.

Miért lett ez *Tanácsoskönyv*? Mert tanácsok vannak benne. Megírtam az előző hármat (*Protokoll – az életem, Mindennapi maceráink, A nyilvánosság kelepcéi*), ez pedig ráadás. Hiszen mindig történnek új dolgok, érkeznek újabb és újabb kérdések, és az ezekre adott válaszok mindenkit érdekel(het)nek. Amíg el nem következik az öregkori leépülés, megpróbálom átadni megélt tapasztalataimat. Nap, mint nap felmerül bennem, hogy „jé, erről sem írtam még, meg arról sem!” Rendszeresen kapok önöktől kérdéseket, és rájövök, tényleg, az azokban felmerülő problémákról is kellene írnom. Így aztán vettem egy nagy levegőt, és elhatároztam, szülessen meg a *Tanácsoskönyv*.

Szerencsére az elmúlt években a könyveimen kívül írtam sok cikket, készültek velem interjúk, megjelent két apró könyvecském, jegyzetem is, amelyekből könnyebb visszaemlékezni egy-egy kérdésre, problémára, macerára. Hivatkozásokat nem fogok melléjük írni, mert sokszor azt sem tudom, hol jelentek meg. Ezt nem érzem plagizálásnak, hiszen mindent én mondtam vagy írtam. De itt és most előre elnézést kérek azoktól az újságíróktól, akiknek a neve alatt az írások megjelentek. Lehet, hogy már ők sem emlékeznek rám, naponta kérdezzgetnek nálam sokkal fontosabb és ismertebb embereket. A rádiós és televíziós interjúkat nem tudom idézni, azokról nem maradt írott anyag, de a *Tanácsoskönyv* írása közben eszembe jutott az ott feltett kérdések közül is jónéhány. A legtöbb élmény mégis az előadásaim kapcsán ér, végtelenül hálás vagyok, hogy nagyon-nagyon sokan meghallgatnak. Sőt, hallgatnak rám és kérdeznek, egyre csak kérdeznek.

Sokat idézek két kisebb „műveimből” is. Egri barátaim unszolására (www.viselkedeskultura.hu) írtam egy olvasmányfélélt középiskolásoknak *Viselkedéskultúra – és egy kis protokoll* címmel. Ezt haszno-

sítjuk a pedagógus-továbbképzéseknél is, de még nem kéri olyan sokan a tanácsainkat, mint ahogy azt szeretnénk. A másik, a *Wellness – illendően* címet viselő könyvecske szintén Egerben jelent meg. Ebben nagyon sok tanácsot adok szállodákban, panziókban, és egyáltalán a vendéglátásban dolgozóknak, de foglalkozom azzal is, vendégként hogyan lehetnénk kulturáltabbak.

Nagy álmom, hogy ne csak az átlagemberek életében, kapcsolataiban segítsék a helyes viselkedés, az európaiság terjesztésében, hanem időnként ott „fent” is észrevegyék, hogy a népszerűséget, a sikert, a hatalmat nem a közönséges beszéddel, a lazaskodó, másokat nem tisztelő magatartással, durva beszélőségekkel, a primitívségig leegyszerűsített odaszólásokkal lehet elérni. Hiszen amit így érnek el, az másodperceken belül megváltozhat, mert a gondolkodás nélküli érzelmek ingatagok, néha egy ici-pici ésszerűség is érvénytelenítheti őket. A hitelesség nem csak az orvos-írnoknak, bolti pénztárosnak, titkárnőnek fontos, hanem „Azoknak” is „Ott Fent”. A realitások talaján állva azonban tudom, ez tényleg csak a vágyálom. Kár!

Nem várom, hogy ez a könyvem akkorát „szól”, mint mikor legelőször megjelent a *Protokoll – az életem*, aminek már lassan tizenhárom éve lesz. Akkor szinte unikum volt a viselkedéskultúra a piacon. Ma már sok forrásból tájékozódhat, aki erre kíváncsi. Ennek örülök, és nem érzem konkurenciának, mert nem az a lényeg, hogy én mondjam, hanem, hogy mondja valaki és széles körben elterjedhessen mindez, minél többen felélesszék elfeledettnek hitt emlékmorzsáikat, ráeszmélve, hogy „tényleg, a nagymamám is ezt mondta”, leporolják a mélyen eltemetett alkalmazkodni-akarásukat és elfelejtsék a siker-minden-áron, legázolni-mindenkin-gyorsan készítésüket.

Már a koromnál fogva is úgy érzem, sok olyasmit is leírhatok, ami nem igazán viselkedési, hanem amolyan életmód-tanácsszerűség. Nem mintha lenne bármilyen lélekgyógyász végzettségem – de magam is sok élethelyzetet átéltem, volt amit megszenvedtem. A talpraállás, a folytatás, az „érdemes és jó élni” érzés átadása – ez is az egyik célom. Ha azt érzik, hogy nagyképű vagyok vagy feneketlenül kontár – azt is írják meg!

A mondandómat az én okos és ügyes Zerkesztőmmel együtt, ketté választottuk. Így az Olvasók könnyebben megtalálhatják az őket érdeklő részeket a *Magánéleti dolgok – mindenkinek* és *Hivatalos dolgok – tanácsok a szakmákhoz* címet viselő részekben, ráadásul az eligazodást ábécésorrend is segíti. Persze ez sem tökéletes, mert sokféleképp meg lehet fogalmazni ugyanazt a dolgot, jelenséget. Remélem, lesz türelmük keresgélni! Jó szórakozást kívánok, és várom a további kérdéseiket! Tudják, míg tart az életem, igyekszem segíteni.

Budapest, 2012.

Öltözködés

Ez a legnépszerűbb téma. Tíz interjúból hat biztos, hogy erről szólt. Van egy alapigazság, amit ha elfogadunk, nincs több kétely és bizonytalanság: légy hiteles a betöltött szerepedben! Ne mások miatt, hanem önmagadért, mert ha belépsz reggel a munkahelyedre, és nem tükrözöd annak értékeit és szellemét, kívülálló maradsz. Akkor lehetsz sikeres, ha azonosulni tudsz a feladatoddal. Ennek elsajátítására komoly tréningek indulnak, de nem kell felsőbb osztályba lépni ahhoz, hogy belássuk: a legegyszerűbb és leghatásosabb eszközök egyike a megfelelő megjelenés. Öltözékünk visszahat ránk, befolyásolja viselkedésünket, hat önbizalmunkra, fellépésünkre, kisugárzásunkra. Másképp mozdulsz egy estélyi ruhában, mint a kedvenc farmeredben és pólódban.

Márpedig, ha az adott munkakörben összeszedett, határozott, szakmailag felkészült személyiség képét akarod mutatni, vagy divatos ki-

fejzéssel élve kommunikálni, akkor az első benyomás, azaz a külső megjelenés, döntő jelentőségű.

Abban a pillanatban, ha az egyéniség előtérbe kerül és dominál, minden más háttérbe szorul. Márpedig az „egyéniesség” magányos hős. Csak akkor válhat győztesse a közösségben, ha elfogadja a konvenciókat és beilleszkedik, de mindezt úgy teszi, hogy közben önmagát sem adja fel. Az ilyen emberek kitűnnek, de nem maradnak egyedül, hiszen a közösség emeli őket maga fölé. Talán fellengzősnek hangzik mindez, de érdemes kipróbálni! Mindezt ne azonosítsuk a nyájszellemmel, csak vegyük tudomásul, hogy mikor belépünk egy munkahelyre, elfogadjuk annak értékeit, szellemét is, és ezeket megjelenésünkkel is képviseljük a külvilág felé. Így válhatunk győztesse.

Nyáron, hőségben is tartózkodjunk a szélsőségektől. A harisnya viselése nem kötelező, de a lebarapult, ápolt láb fontos a tökéletes illúzióhoz. A cipő ne legyen elől nyitott, mert a csupasz lábfejek a testbeszédben szintén a nemi szerep túlzott hangsúlyozását jelentik, amolyan felhívást keringőre. Aztán ott van a ma kényelmes papucs... Szinte hallom, ahogy klaffogva közeledik felém az illető. Sőt, értem is! Azt klaffogja: „na, még lemosom a csempét, de mikor lesz má' 5 óra?”. Kelletlen és unott hang ez, hiányzik belőle az erő és az energia, semmiképp sincs összhangban a tanult ember képével. Ha magas sarkút visel, akkor kopog is: tak, tak, tak ez a „pretty woman” jelzés!

Szoknyapárti vagyok, bár magam is sokszor hordok nadrágot. A miniszoknya nem munkahelyre való, mert nem takar, hanem megmutat. Ha mégis nadrágot húz, akkor az ne tapadjon! A lágy esésű, hullámzó pamutszövet a legelőnyösebb.

A felsőrész fedje a vállakat. A csupasz, gömbölyű női váll a „hús” képzetét kelti, szexuális üzenete egyértelmű. Ráadásul a túlsúly is először ott mutatkozik, de ezt a póló még hangsúlyozza is, ráadásul ha csak derékig (vagy még addig se) ér, akkor a csípőtájék kétszer akkora látszik, különösen hátulról. Amit forró nyári napokon melegen ajánlok, az egy szál könnyű top, rajta egy csípőig érő, laza blúz vagy blézer. Csinos, szellős, és szükség esetén ápol és eltakar. Vezető pozícióban pedig a nyári kosztümök fejezik ki legjobban azt, amit képviselünk.

Szössz

2012 egyik legforróbb nyári napján egy volt tanítványom hívott fel kicsit kétségbeesve. Hétfőn PhD felvételi beszélgetésre kellett mennie – árnyékban 35 fokot jósoltak aznapra – a Semmelweis Egyetemre. Azt szerette volna tudni, hogy inkább fekete nadrágkosztümet vagy kosztümet, hozzáillő szoknyával vegyen-e fel, esetleg elvárják tőle, hogy fehér blúzt viseljen? A fekete nadrágkosztümtől egyenesen eltiltottam, még gutaütést kapna. Szoknyát javasoltam blúzzal, esetleg egy vékony vászonblézerrel vagy nyári ruhát egy hozzá illő sötétebb kabátkával. Az ilyen helyzetekben nem kötelező a fehér blúz, de abból baj nem lehet.

A férfiakról beszélve ebben az öltönyös világban könnyebb eligazodni, de eltévedni is. Az alap egy évszakhoz igazodó vékonyabb vagy vastagabb szövetnadrág. Az ing lehet rövid-, vagy hosszú ujjú. Egy jó tanács: nyáron az ing alatt hordott V nyakkivágású, rövid ujjú, fehér póló csodákra képes. Varázslatos ruhadarab: ha a nagy melegben elkezd izzadni, ez nedvesedik át, amitől az ing nem lesz foltos, ráadásul a póló hűti a testet is. A nyakkendő színe legyen sötétebb, mint az ingé. Ezzel azt hiszem egyértelművé tettem: a fekete ing kizárt! A világos színek megvilágítják az arcot – bár a manapság kedvelt rózsaszínt szeretném feledni –, viszont a sötétek árnyékolják, és minden mimikáit ráncot sötétebbé tesznek. Nyári zakónál ajánlom a szürke árnyalatait. A drapp és fehér azt sugallja: bocs, szabadságon vagyok! És még egy apró, de fontos részlet: a zokni és a cipő legyen sötétebb a nadrágnál.

Öltözködési NEM-ek

A férfiak mit NE viseljenek:

- bermudát, zoknit, szandált;
- átizzadt inget vagy pólót;
- mézeskalácsszínű ingeket, ráadásul a nadrágon kívül hordva (mint aki a fürdőszobában még nem végzett);
- szűk zakót, végig begombolva (a legelső gombot soha nem szabad begombolni);

Szössz

Rengeteg levelet kapok az öltözködéssel kapcsolatban. Ezek közül válogattam néhányat.

Egy férfi kérdezte meg tőlem, hogy „úriember a szandálba hord-e zoknit?”. Persze azt válaszoltam, hogy úriember nem hord szandált, legfeljebb ha vízparton nyaral, akkor viszont nem vesz fel zoknit. A levélíró félve megkérdezte, hogy akkor ő most nem tekinthető úriembernek? Biztosítottam arról, hogy az, hiszen törődött a kérdéssel, meg merte kérdezni, ami egyértelműen az „úriemblerségről” tanúskodik.

Egy hölgy azt szerette volna tudni, hogy hétköznapi lehet-e brillt hordani. Nos, irigylem a gondjait... De igenlő választ küldtem neki, azzal a kitételrel, hogy vékony platina- vagy fehérarany foglalatban nappal is viselheti a brillt, de ha ennél díszesebb a foglalta, akkor inkább esti alkalomra javaslom az ékszert.

Vannak olyanok is, akik elvesznek az apró részletek között: ha zsebre dugja egy férfi a kezét, akkor a zakója alsó sarka előrefelé vagy hátrafelé álljon-e. Nos, a legjobb, amit tanácsolhatok, hogy ne dugja zsebre a kezét.

Egy nőtlen, 31 éves férfi a leveléhez mellékelve elküldte a pecsétgyűrűjéről készült fényképet is, és megkérdezte, tanácsolom-e neki, hogy viselje. Mivel ízléses, szép darabról volt szó, azt javasoltam, nyugodtan hordja a bal keze gyűrűs ujján, persze lehet a jobb kezén is, de feltétlenül a gyűrűs ujjon – azért a bal kezét mondtam elsősre, mert ha megnősül, a karikagyűrűt a jobb kézen kell majd hordania.

Az előadásaimon el szoktam mondani, hogy tanult ember – akár férfi, akár nő – nem jár dzsekiben. Kabátban jár. Mire az egyik diákom megkérdezte, hogy amit ő hord, az dzseki vagy kabát? Megnéztem, igaz, hogy térdig ért, de cipzáras volt – tehát dzseki.

– ékszereket (kivéve a lapos és ha lehet, bőrszíjas órát meg a karikagyűrűt; a családi vagy végzettséget jelölő pecsétgyűrű is megengedett, de csak a gyűrűs ujjon);

– rövid nadrágot vagy épp túl hosszút, ami harmonikaszerűen bugyog a lábfejen (a nadrágnak hátul a cipőt kell takarnia, a cipő sarkára már nem érhet le);

– világos vagy éppen fehér (!) zoknit (a zokni és a cipő sötétebb, mint a nadrág, a fehér zokni pedig sportcipőhöz, sportoláshoz javallott);

– ferde vagy lecsúszott nyakkendő (azt ütközésig kell meghúzni, vagy ne legyen nyakkendő, de akkor a felső gombot az ingen ki kell gombolni és állva kell hagyni az ing gallérját, a férfiak soha ne hajtsák ki).

A nők mit NE viseljenek:

– apró, pici vagy épp combközépig érő szoknyát, ha valakinek nincs karcsú, szép lába és elmúlt 35 éves;

– mély kivágású felsőt (a férfiak szerint a női arc a melleknél ér véget);

– átlagos testalkatú vagy picit is túlsúlyos nők nagyon szűk nadrágot, testhez álló rövid pólóval vagy szűkre szabott blúzzal (ettől a fenék dupla akkorának látszik, mint valójában);

– vastag sminket, elkenődött szemfestéket vagy rúzszt;

– egynél több feltűnő színű ruhadarabot;

– kurta felsőt és csípőszoknyát vagy csípőnadrágot, mert ezek csak csontsovány lányokon néznek ki valahogy (a kibuggyanó zsírpárnák az öv felett, a melltartó pántja alatt, a háton stb. nem túl vonzó);

– a „törökös”, buggyos, lógó nadrág a világon senkinek sem áll jól;

– gyógy- vagy strandpapucsot utcán, munkahelyen, katedrán, és mindenütt, kivéve lakásban és a strandon.

Buli – céges

A céges évadzáró rendezvényeknek is megvannak a maguk illem- és protokollszabályai, melyek betartása inkább megkönnyíti, mintsem hátráltatja a felszabadult ünneplést.

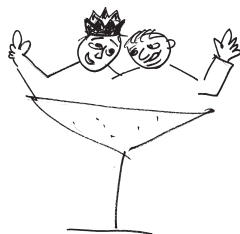
Legyünk elegánsak és rendezettek, ezzel nemcsak a többieket tiszteljük meg, hanem magunknak is jót teszünk. Az alkalomhoz nem illő külső belső gátlásokat szül, ami nehezíti a kommunikációt és agyoncsapja a jó hangulatot. Kerüljük a meghívón a „megjelenés alkalomhoz illő öltözetben” megjelölést, hiszen ez minden vendég számára mást és mást jelent. De milyen a megfelelő öltözetek egy évadzáró céges partin? Nőknek például alsólábszárközépig érő, elegánsabb ruha vagy kiskosztüm, férfiaknak sötétszürke öltöny, ing és nyakkendő. A földet söprő ruha és a fekete öltöny–fehér ing párosítás vagy a szmoking már túl elegáns, hacsak nem valamilyen hejde-elegáns helyen tartják a rendezvényt. Kisebb cégeknél sokkal barátságosabb hangulatú lehet egy parti, ilyen esetben visszavehetünk az eleganciából, de a sportos szerelés akkor is alulöltöztet. Azonban túl kihívó se legyen az öltözet, a vállpánt nélküli ruha például csak fiatal, karcsú, hibátlan bőrű nőknek megengedett. De ha vezető beosztásúak, akkor ezek a hölgyek is jobban teszik, ha egy zártabb, visszafogottabb ruha mellett teszik le a voksukat.

Késni évadzáró partiról sem illik. Ha 19 órára hirdették meg a rendezvényt, este negyed 8-ra már mindenkinek ott kell lennie, a főnököknek pedig már 19 óra előtt tíz perccel. Ha az érkezésnél welcome drinket kínálnak, ne utasítsuk vissza, vegyünk egyet. A használt poharat azonban ne a büféasztalra, hanem a teríték nélküli lerámoló asztalra, a könyöklőre vagy a pincér tálcájára tegyük – utóbbira csak akkor, ha az üres vagy csupa használt pohár van rajta.

A nagyobb vállalatoknál könnyen előfordulhat, hogy nem mindenki ismeri egymást. A bemutatkozásra, egymás bemutatására az általános szabályok érvényesek, például a nőnek mutatjuk be a férfi kollégát, és nem fordítva, kivéve, ha ez utóbbi sokkal magasabb beosztásban van. Azonos neműek között a magasabb rangúnak vagy a jóval idősebbnek illik bemutatni a másikat. A bemutatásnál az a leg-

szerencsésebb, ha a kolléga beosztását nevezzük csak meg, a nevét pedig az mondja meg, akit bemutatunk.

Az évadzáró ünnepségek rendszerint rövid üdvözlőblokkal indulnak, amelyet vacsora, esetleg műsor követ. Az üdvözlőblokk alatt a vezetőké a főszerep, akiknek illik megtisztelniük jelenlétükkel az eseményt. A nagyobb rendezvényeken szerencsés, ha van egy konferan-szié/műsorvezető, aki köszönti a vendégeket és felkonferálja a felszólalókat. Ha sor kerül egy rövid értékelésre, ezt a legmagasabb pozícióban lévő vezetőnek, vagy ha ő nem akarja, a rangban rögtön utána következőnek illik megtartania. A pohárköszöntőt azonban a legmagasabb rangú vezető vállalja fel. A beszéd ne legyen hosszabb 10–15 percnél. A problémákra egy ilyen eseményen nem ildomos kitérni, legfeljebb ha a mondandónknak pozitív kicsengése van (ezt és ezt majd másképp csináljuk...), ám a bajokkal kapcsolatosan nem etikus munkatársakat megnevezni. És az sem veszi ki jól magát, ha a kiemelkedő dolgozókat nevezzük néven, kivéve ha kitüntetés is adunk nekik. Az elismeréshez adjunk oklevelet és egy olyan tárgyat, ami lehetőleg igazodik a cég profiljához és amit emlékeztetővel láttunk el. Szavazással megválasztani az év legjobb dolgozóját azért nem szerencsés, mert nagyon szubjektív, sok múlik az egyéni szimpátián, és azon, hogyan tudják tálalni magukat a dolgozók. A legtöbb alkalmazott általában joggal gondolja úgy, hogy ő is minden tőle telhetőt megtett a saját területén. Ennél sokkal okosabb, ha objektív szempontok alapján, egész évben értékeljük dolgozóink teljesítményét és így választjuk ki a legjobbbat.

A főnököknek és a beosztottaknak az évadzárón sem kell feltétlenül tartaniuk egymás között a távolságot, de a barátkozó stílust a főnököknek kell kezdeményeznie. Ám neki is érdemes csak azokkal a beosztottakkal „haverkodnia”, akikkel másnap, már józanabban is szívesen tart fenn meghittebb kapcsolatot. Ez érvényes a női–férfi összemeredésekre is, nem biztos, hogy megéri olyan kollégával vagy kolléganővel kikezdeni, akivel amúgy nem bonyolódnánk tartósabb viszonyba. Arra is ügyeljünk, hogy a vonzalmunk csak ránk tartozik, azt ne mutassuk ki túl hevesen a többi kolléga előtt. Más a helyzet, ha partnerrel együtt vagyunk hivatalosak a találkozóra. Ilyenkor nem illik kikezdeni mással, pláne nem más partnerével. Elég ellenszenves látvány az is, ha a párral összetapadva, senkivel nem törődve egymásra „koncentrálunk”. Nem kell végig sülve-főve együtt lennünk, vigyük őt körbe, mutassuk be a többieknek, hogy ő is találhasson magának társaságot. Partnerként ne nehezedjünk a másokra, és ne nyaggassuk, hogy foglalkozzon velünk többet vagy hogy szerintünk már ideje hazamenni.

Évadzáró partira nem javaslom az ültetett vacsorát, mert akkor egy adott asztaltársaság csak egymással foglalkozik egész este. Sokkal jobb megoldás a büfévacsora, mert az „üzenetblokk”-ot asztalnál ülve hallgathatják végig a kollégák, ott is esznek, de a főétel után nem kell ugyanoda visszaülniük.

Mielőtt elfoglalnánk a kiszemelt helyet, köszönjük a már ott ülőknek és kérdezzük meg tőlük, van-e szabad hely. A szemkontaktus felvétele köszönés közben elegendő, nem kell körüljárni az asztalt, hogy kezet fogjunk mindenkivel, az asztal fölött kezet fogni pedig egyenesen nem illik. Igyekezünk röviden társalogni minden körülöttünk ülővel. A nők a kézitáskájukat ne tegyék ki az asztalra. A büféasztalnál ne tolakodjunk, és tartsuk be a menüsortrendet (a hideg előétellel kezdjük), ételért mindenki maga menjen a büféasztalhoz, legfeljebb italt hozhatnak a férfiak a nőknek.

Elhagyni az asztalt és átmenni egy másikhoz, vagy megnézni a másik termet csak a főétel elfogyasztása után illik. Ha távozzunk az asztaltól, de nem végleg, tegyük a damasztzalvétát a jobb oldalra, ha viszont végleg felálltunk onnan, akkor a bal oldalra.

Ha úgy hozza az élet, hogy a partit állófogadás keretében tartják, akkor együnk mindent állva egy villával, nem szép látvány késsel-villával, meggörnyedve a fűtőtestnél vagy a lerakó asztalnál elfogyasztani a vacsorát.

Az évadzáró rendezvények gyakran torkollnak ivászatba. Mindenestre csak a jó hangulat eléréséig igyunk, ne a berúgásig. Ha pedig valakin látjuk, hogy túlzásba vitte az ivást és már nincs jó állapotban, kísérijük ki a levegőre, ne hagyjuk, hogy lejárassa magát a többiek előtt. Lejárathatják magukat a kollégák azzal is, ha túl hangosan ünnepelnek. Persze ha már az egész kollektíva hangosan énekel, senkinek sem kell visszafognia magát.

Ha a dolgozók úgy döntenek, hogy megajándékozzák egymást, a legdemokratikusabb, ha egy kalapból húzzák ki a neveket és megállapodnak a vásárolandó ajándék értékében. A lehetőséget nem illik obszcén poénkodásra használni, lehet az ajándék szellemes, de mindenképpen maradjon ízléses is. Ajándékot a cég is adhat a munkatársaknak, lehetőleg a rendezvény végén, de fontos, hogy mindenki egyforma legyen, legfeljebb nemek szerint térjen el – például a férfiak kaphatnak egy palack minőségi bort, a nők pedig egy apró, értékesebb ajándéktárgyat.

Amint felszolgálták a kávé, elkezdhetünk hazafelé készülődni, adig azonban nem illik. Ne maradjunk túl sokáig sem: ha már csak néhányan lézengenek a teremben, lassan ildomos elhagyni a helyszínt. A hazafuvarozást taxidiszpécser-szolgálat megrendelésével oldhatja meg legszerencsésebben a cég. Ha a dolgozók nem kapnak taxicsekket és utólag sem fizetik ki a taxiszámlájukat, az egy taxival egy irányba utazók ne felejtsek el már az utazás előtt megbeszélni, ki mennyit fizet.